
15

KUNST TIL DE STEDER, VI DELER

Af
STINE HØHOLT
BESTYRELSESMEDLEM
NY CARLSBERGFONDET

Ny Carlsbergfondets stifter Carl Jacobsen havde et stort ønske om at bringe kunsten ud i det offentlige rum, og med tiden er fondet nået vidt omkring i landet. Kunsten på byens pladser, hospitaler og campus-områder møder mange. Den bringer glæde og forskønnelse, eftertanke og erindring. Nogle kunstværker appellerer i særlig grad til borgernes aktive deltagelse - og lader på den måde ikke alene kunsten gøre noget ved stederne, men også borgerne gøre noget ved værkerne. Jeppe Heins (f. 1974) Modified Social Benches for Lemvig tilhører den kategori af kunst. Og som de står dér på havnekajen og foran turistinformationen i Lemvig, skaber installationerne nu et mødested for byens borgere og turister. Værkerne er en gave fra Ny Carlsbergfondet i 2017.

Hvordan sætter man sig egentlig på et kunstværk af Jeppe Hein? Tager man en rutsjetur? Slænger man sig med benene opad? Kravler man op på det højeste punkt og lader benene dingle ned? Eller lægger man sig på maven og tjekker sin mobil? Jeg tror ikke at de overvejelser fyldte voldsomt i geledderne af børnehavebørn som stod i kø for at "prøve" værket da *Modified Social Benches for Lemvig* blev indviet en sommerdag i 2017. For dem var værket en fluorescerende invitation med bølgende blækspruttearme. Et legeredskab som gav sus i maven.

Mere end et skulpturelt objekt

Også for os andre udmærker Jeppe Heins udsmykning af Lemvig Havn sig ved sit humoristiske og legende udtryk. De fantasifulde bænke inviterer vores kroppe til at balancere på nye måder og til at lege med. Det er værker der opfordrer til deltagelse og oplevelse. Jeppe Hein kalder dem "sociale bænke" fordi vi nemmere kommer til at tale med vores side-

mand når vi sidder på en overraskende form. Når vi ikke kigger på værket som beskuere, men indtager rollen som aktør: kravler op, tager plads, rutsjer rundt, bumper ind i vores sidemand og får et smil tilbage. Som aktører bliver vi del af et socialt rum hvor vi sammen oplever værket. På den måde opstår Jeppe Heins værker i interaktionen med andre brugere som andet og mere end skulpturelle objekter. Det er den samtale de sætter i gang, og hvad de *gør*, snarere end hvad de *er*, som er værkernes betydning. Og værkernes 'gøren' er uløseligt forbundet med betragterne.¹

Et nyt mødested på Lemvig Havn

Da Lemvig Kommune ansøgte Ny Carlsbergfondet om en kunstnerisk udsmykning af deres nye havneområde, var det for at sætte kunst på dagsordenen i kommunen og med ønsket om et generelt områdeløft. Man havde tidligere fået hjælp fra fondet til at opsætte kunst på og ved offentlige institutioner i kommunen og drømte nu om at udvikle havnen til

En betydelig del af Ny Carlsbergfondets bevillinger går til kunst i det offentlige rum. Jeppe Heins *Modified Social Benches for Lemvig* (2017) folder sig ud så vi kan folde os ud. Foto: Anders Sune Berg.

“

Kunsten gør noget ved stederne. Med interaktive installationer som Jeppe Heins er det pludselig også omvendt. Nu er det os, borgerne, som ligeledes gør noget ved kunsten.

”

Lemvig. Jeppe Hein, *Modified Social Benches for Lemvig* (2017).
Foto: Anders Sune Berg.

Kastrup. Jeppe Heins bænke kan også opleves ved Den Blå Planet i København. Værket *Blue Modified Social Benches*, som blev indviet i 2015 takket være en donation fra Ny Carlsbergfondet, består af tretten blå bænke der leder de besøgende fra Kastrup Metrostation til Den Blå Planet.

→

Indianapolis. Jeppe Hein har skabt mere end 30 offentlige udsmykninger i hele verden. Versioner af *Modified Social Benches* (2005-) findes i dag som permanente installationer ved The Virginia B. Fairbanks Art & Nature Park, IMA, Indianapolis Museum of Art, Indianapolis, USA og ved Auckland Art Gallery Toi O Tamaki, Auckland. Courtesy: KÖNIG GALERIE, Berlin, 303 Gallery, New York and Indianapolis Museum of Art.

et sted hvor der var kunst, men også plads til leg, torvedage, koncerter og andre sociale aktiviteter.

Fondet pegede på Jeppe Hein i kraft af hans særlige evne til at skabe mødesteder og fællesskaber der åbner sig mod det sted og det publikum som kunsten skal være del af. Han insisterer nemlig på at værkerne ikke er det primære. Det er derimod publikums møde med dem, og de oplevelser som disse møder giver.

Fra fiskerihavn til rekreativt område

Lemvig Havn var tidligere en travl fiskerihavn og dermed en vigtig arbejdsplads i byen hvor der blev sejlet fisk i land, flået rødspætter og repareret kuttere. Men hvad gør man som by når der ikke længere lugter af fisk? Det var den udfordring Lemvig stod med da de ansøgte fondet. Den gradvise afvikling af fiskeriet havde også ramt Lemvig fra 1990'erne og frem, og derfor måtte byen genopfinde sig selv og sit havneområde.

Heins bænke indgår som en brik i genopfindelsen af Lemvig Havn som lystfiskerihavn og rekreativt område. Bænkene er fra kunstnerens side placeret som et forbindelsesled mellem havnen, Museet for Religiøs Kunst, turistinformationen, legepladsen og resten af byen. De er tænkt som tre elementer der integrerer sig med dagligdagsaktiviteterne på havnen. De to største bænke står med

udsigt til havet og er udformet i rustfrit stål, som kan modstå et aggressivt kystklima. De er samtidig produceret med et ekstra beskyttelseslag så de kan holde til at stå direkte i saltvand når havet ved storm presser sig op over havnekajen.

Lysende orange

Kunstværkernes stedsspecifikke integration ses også i deres skulpturelle former der bølgler op og ned, som blækspruttearme, radiobølger eller bølger på havet. Men det mest iøjnefaldende ved udsmykningen er bænkens orange farve. Det gælder alle kunstoplevelser som placeres i det offentlige rum, at de har potentiale til at blive en provokation og samtaleemne. Jeppe Heins fangarme i fluorescerende orange tiltrækker sig opmærksomhed både når man ankommer til lands og til vands. Ifølge kunstneren henviser farven til maritime elementer som krabber, signalkoste og de orange plastikbøjer som holder fiskernes garn. Farven er desuden identisk med farven på de arbejdsdragter som bruges på havnen og er altså også på den måde integreret i stedet de bebor.

Kunst som kommunikation

Kunstens sociale potentiale og inddragelsen af alle kroppenes sanser har været omdrejningspunktet i Jeppe Heins praksis i mange år. Han er en af de dan-

ske kunstnere der med størst gennemslagskraft har udforsket den relationelle kunsts muligheder gennem en lang række udstillinger og udsmykninger i Danmark og i udlandet. I sit oplæg til havneudsmykningen beskrev Jeppe Hein hvordan skulptur for ham er tæt forbundet med kommunikation. Snare end den passive perception og den teoretiske refleksion er det beskuerens direkte og fysiske erfaring med værkerne som er vigtig for ham. "Jeg er ikke teoretiker," har han tidligere udtalt, "min kunst har et sprog, som skal kunne tale for sig selv. Det sprog er grundlagt på minimalistiske former, som vi kender fra 1950'erne og 1960'erne og som alle synes ser fantastiske ud. Dengang bar de typisk ikke på et budskab; de havde ikke noget egentligt indhold. De var simpelthen materialer. Det fik mig til at tænke: Hvorfor tager man ikke nogle af de ting, som virkelig havde nogle utrolig smukke former og fylder dem med liv, tilføjer noget kommunikation og dialog til dem."²

Jeppe Heins værker er anderledes end meget af den kunst vi støder på rundt omkring i landet.

“

Hvordan sætter man sig egentligt på et kunstværk af Jeppe Hein? Tager man en rutsjetur? Slænger man sig med benene opad? Kravler man op på det højeste punkt og lader benene dingle ned? Eller ligger man sig på maven og tjekker sin mobil?

”

Ishøj. I terrænet omkring ARKEN Museum for Moderne Kunst kan man sætte sig på *Modified Social Bench U* (2008) af Jeppe Hein og nyde udsigten over Ishøj Strandpark mens man tænker over forskellen mellem høj og lav. Foto: Torben Petersen.

Når vi møder kunsten i det offentlige rum, er det ofte som monumenter eller nedslag af "det skønne": Gennem kunstværker rejser vi et mindesmærke eller forskønner den triste plads foran rådhuset, hospitalets sterile ankomsthall eller gymnasiets fællesrum. Kunsten står som et tilbud om kontemplation og fordybelse, som en påmindelse om at der er noget som er skønt eller som en erindring. Kunsten gør noget ved stederne. Med interaktive installationer som Jeppe Heins er det pludselig også omvendt. Nu er det os, borgerne, som ligeledes gør noget ved kunsten.

Jeppe Heins kunst udfordrer vores konventioner om hvad et kunstværk er, hvordan det kontempleres og fungerer i byrummet. For vi har jo vænnet os til at kunst opført på pladser typisk er bronzeskulpturer vi kigger op på, snarere end skulpturer vi tager 'en tur' i.³ Hans bænke er på samme tid kunst, bænke og legeredskaber - og repræsenterer en værktøjspraksis af brugerinvolverende samtidskunst, som gennem de seneste 25 år i stigende grad har vundet indpas på museerne og blandt udsmykningerne i det offentlige rum.

Jeppe Heins praksis lægger vægt på værkmodets kropslige og interaktive karakter. Værkerne er 'performative', idet de er "knyttet til betragterens handlinger, til kroppen, til bevægelsen, til det betragteren gør".⁴ Man behøver ikke have en særlig baggrund eller alder for at "forstå" værkerne. De retter sig mod kroppen, og vi har alle en krop og et sanseapparat.

Kunst til det offentlige rum

Ny Carlsbergfondet arbejder for at gøre kunst tilgængelig for flest mulig og er sammen med Bygningsstyrelsen og Statens Kunstfond en af de vigtigste bidragsydere til permanent kunst i det offentlige rum i Danmark. Gennem årene har fondet engageret sig i en lang række kvalitetsbevidste og geografisk spredte offentlige udsmykninger. Det sker ud fra en holdning om at landets borgere skal have mulighed for at møde kunst af høj kvalitet dér hvor de færdes i dagligdagen: i det offentlige rum, på torve, pladser og stationer samt på offentlige institutioner som kirker, hospices, hospitaler, retsbyg-

ninger og uddannelsesinstitutioner som skoler, gymnasier, universiteter.

I 2017 stod fondet bag cirka 40 udsmykninger der spredte sig fra Skive og Lemvig mod nord til Halslev og Høng på Sjælland. Udsmykningerne skabes af et bredt udsnit af især danske, men også udenlandske, kunstnere. De rummer bredde og variation i deres kunstneriske virkemidler, medier og materialer, men også i værkkategorien, som spænder fra fuldt integrerede værker, udsmykninger udført med tæt dialog til byggeri, park eller plads - til samlingsbaserede udsmykninger, enkeltstående skulpturer og/eller mindesmærker. Nogle appellerer som Jeppe Heins bænke til at blive oplevet med kroppen, andre er monumentale, fortællende eller rene formeksperimentaler.

Fælles for disse udsmykninger er brygger Carl Jacobsens oprindelige vision om at fondets bevilninger skal udvikle "sansen for" og "trangen til" kunst. Det gælder også for Jeppe Heins bænke på havnen i Lemvig, og det på tværs af den udvidelse af kunstsynet som de også er udtryk for. De passer godt ind i Ny Carlsbergfondets arbejde for at styrke kunstens betydning i samfundet.

Noter

1 Jf. Camilla Jalving, *Værk som handling*, Museum Tusulanums Forlag, 2011. 2 Oliver Stilling, "Happiness" i Jeppe Hein, *A Smile For You*, Bonniers Konsthall, Sverige, 2013: 58. 3 Lise Skytte Jakobsen, "Hvad enhver borgmester bør vide om kunst i det offentlige rum. Om forandringer i kunstværkets status og publikums rolle siden 1964" i *Stedsans* (red. Camilla Jalving), Strandberg Publishing, 2014: III. 4 Camilla Jalving, *Værk som handling*, Museum Tusulanums Forlag, 2011:124.

Fakta om *Modified Social Benches for Lemvig*. Placering: Havnegade, 7620 Lemvig. Materiale: Bænkene er producerede i rustfrit stål, som tåler saltvand. De er pulverlakerede med RAL 2005 (luminous orange/red). Gave fra Ny Carlsbergfondet, 2017.

Jeppe Hein (f. 1974) er født i København. Bor og arbejder i Berlin. Hein er uddannet både i Danmark på Det Kongelige Danske Kunstakademi, København (1997-2003) og i Tyskland på Städelschule für Bildende Künste i Frankfurt am Main (1999-2000).

De fantasifulde bænke inviterer vores kroppe til at balancere på nye måder og til at lege med. Det er værker der opfordrer til deltagelse og oplevelse.

